

PANEVĖŽIO LOPŠELIO-DARŽELIO „DRAUGYSTĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „ŽINKSNELIS PO ŽINGSNELIO“

I BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie įstaigą

Švietimo teikėjo pavadinimas – Panevėžio lopšelis-darželis „Draugystė“
Teisinė forma – Panevėžio miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga
Grupė – neformaliojo švietimo mokykla
Tipas – ikimokyklinio ugdymo mokykla
Adresas – Žemaičių g.23, LT-36001 Panevėžys
El. paštas: ddraugyste@gmail.com
Internetinė svetainė – www.darzelisdraugyste.lt

Požiūris į vaiką ir jo ugdymąsi

Kiekvieno vaiko raida ir ugdymasis pasižymi unikaliais bruožais. Ugdytojai sudaro sąlygas plėtoti prigimtiniams galioms, pripažįsta ir gerbia skirtynes, pasiekimų įvairovę, kuria galimybes skleistis vaikų unikalumui bei individualumui.

Įstaiga siekia visuminio, žaidimu ir kita patyrimine veikla grįsto, atliepiančio vaiko poreikius ugdymo(si). *Universalus dizainas mokymuisi*¹ – lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame, nepriklausomai nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, sveikatos skirtumų, visiems vaikams sudaromos sąlygos žaisti, tyrinėti, patirti ir ugdytis. Galėdami rinktis alternatyvius tyrinėjimo, pažinimo ir dalyvavimo būdus, vaikai veikia savo tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Galimybė pasirinkti veiklas ir priemones, siekiant numatyto rezultato, skatina turėti savo idėjų, sumanymų, jų kryptingai ieškoti ir pamažu suprasti savo žaidimo ar mokymosi būdus. Vaikai jaučiasi lygiaverčiais ugdymosi proceso dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje.

Ugdymąsi grindžiamos vertybės

Vaikų ugdymas(is) grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis **vertybėmis**:

- Vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.
- Vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas.
- Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus.
- Saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.
- Lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.
- Lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai

¹ Universalus dizainas mokymuisi (UDM) yra viena iš įtraukiojo ugdymo įgyvendinimo prieigų, kuri orientuota į visų besimokančiųjų poreikių užtikrinimą.

mai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų.

➤Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamas demokratinės aplinkos kūrimas priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis.

➤Kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai tautos istorijai) puoselėjimas, sukuriant sąlygas vaikui išreikšti save kaip savo šalies lygiavertį kultūros kūrėją ir puoselėtoją, skatinat susipažinti ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

Vaikas ir jo poreikiai

Ištaigoje vyrauja į vaiką orientuotas ugdymas ir vaikui sudaromos visos sąlygos bei galimybės, kad jis **galėtų darniai, kūrybiškai ir sėkmingai ugdytis**. Įgyvendindami programą, užtikriname lanksčias ugdymo(si) sąlygas, kurios skatina tiksle nusakytų vaiko galių augimą.

Vaikų ugdymas(sis) vyksta tiek mokyklos vidaus tiek ir lauko erdvėse, bei erdvėse už mokyklos ribų. Atliepiant vaiko interesus, gebėjimų lygį ir mokymosi būdų įvairovę, sudaromos galimybės vaikui pasirinkti veiklą, priemones, medžiagas, veikti vienam ar bendradarbiaujant. Ugdymosi *kontekstai*² kuriami taip, kad tenkintų kiekvieno vaiko poreikius, ugdytų jo gebėjimus, skatintų kaupti naują patirtį, išbandyti įvairias veiklos formas ir pažinimo būdus. Siekiame, kad kontekstai skatintų vaiką aktyviai veikti, tyrinėti, pažinti, pasitikėti savo gebėjimais.

Vaikai yra aktyvūs ugdymo(si) turinio ir proceso kūrimo dalyviai, kurie dalyvauja su jų ugdymusi susijusiuose sprendimuose įsitraukdami, atliepdami bei siūlydami. Toks vaikų reagavimo į ugdymo(si) situacijas stebėjimas ir įsiklausymas į vaikų nuomonę padeda mokytojui geriau suprasti momento **čia ir dabar** poreikius ir jais grįžti ugdymo(si) procesą. Vaikas yra aktyvus aplinkos kūrėjas, pats visame tame dalyvauja.

Programa sukuria prielaidas, užtikrinančias pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių **poreikių** tenkinimą ir turtinimą:

- **Žaidimo** poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą.
- **Saugumo** poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia.
- **Draugysčių** poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų.
- **Komunikavimo** poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūriniais ir pan.). Vaikams sudaromos

² Kontekstas yra gerai apgalvotos situacijos, įtraukiančios vaikus į veiklą, pažadinančios jų tyrinėjimus ir kūrybinius bandymus, kūrimas.

sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo priemones su bendraamžiais ir suaugusiais.

- **Pažinimo džiaugsmo** poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti.

- **Kūrybinės saviraiškos** poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalias savo kūrybines galias per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, padedančios atsiskleisti vaikų gabumams ir atrasti savitą raiškos stilių.

- **Momento „čia ir dabar“** poreikis – vaikų reagavimo į ugdymo(si) situacijas stebėjimas, įsiklausymas į vaikų nuomonę.

- **Specialieji ugdymosi** poreikiai – sukurti prielaidas ir tenkinti individualius kiekvieno vaiko poreikius.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Vaiko raidą įtakoja prigimtis, artimiausia aplinka, ryšiai tarp aplinkų. Užtikrinamas ugdymo(si) šeimoje tęstinumas, priimant vaiką į įstaigą tėvams sudaroma galimybė adaptacijos laikotarpiu būti grupėje su vaiku.

Bendradarbiaujant su šeima vadovaujamasi partnerystės, tarpusavio supratimo, pagarbos, konfidencialumo principais. Sistemingai informuojama apie vaiko pažangą ir pasiekimus, teikiamos lopšelio-darželio švietimo pagalbos specialistų mokiniui konsultacijos. Siekiant atliepti įstaigą lankančių šeimų poreikius, vykdoma tėvų nuomonės ir poreikių apklausa, organizuojame susirinkimus, diskusijas, individualius pokalbius, tradicinius renginius, bendrus projektus, renkame informaciją apie vaiką supančią emocinę, socialinę, sveikatinimo ir kultūrinę aplinką. Tėvai palankiai vertina taikomus inovatyvius ugdymosi metodus, projekcinę veiklą, džiaugiasi saviraiškos renginiais.

Sukurtas įstaigos internetinis puslapis www.darzelisdraugyste.lt, kuriame skelbiama informacija apie organizuojamas veiklas lopšelyje-darželyje „Draugystė“, publikuojami svarbiausi įstaigos dokumentai. Įdiegta sistema „Mūsų darželis“ padeda įstaigos administracijai, pedagogams ir tėvams virtualiai bendrauti.

Regiono savitumas

Ikimokyklinio ugdymo mokykla „Draugystė“ yra pietrytinėje Panevėžio dalyje. Netoli miesto centras, vaikai dažnai lankosi Laisvės aikštėje, Senvagėje. Ugdytiniai aktyviai dalyvauja miesto šventėse, Panevėžio miesto savivaldybės organizuojamuose renginiuose, parodose, konkursuose. Organizuojamos pažintinės ekskursijos į Panevėžio miesto savivaldybę, Kraštotyros muziejų, Gamtos mokyklą. Rengiamos išvykos po Panevėžio rajoną, netoli esantis „Skaistakalnio“ parkas suteikia galimybę vaikams būti gamtoje visais metų laikais. Turime galimybę susipažinti su prekybos centrų „Maxima“, „Vasaris“, pašto, šeimos klinikos, vaistinės darbu. Panevėžio rajono savivaldybės viešojoje bibliotekoje rengiame bendrus projektus, popietes, parodas. Įstaiga bendradarbiauja su Panevėžio kolegija, studentai kasmet atlieka pedagoginę praktiką mūsų įstaigoje.

Įstaigos savitumas

Lopšelis-darželis „Draugystė“ yra bendrosios paskirties ikimokyklinio ugdymo įstaiga, teikianti ikimokyklinį, priešmokyklinį ir specialųjį ugdymąsi vaikams su kalbos ir komunikacijos sutrikimais. Įstaigoje ugdomi vaikai nuo 1 iki 6 metų amžiaus, formuojamos ankstyvojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų grupės. Mokykloje dirba kvalifikuota mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų komanda: ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojai, logopedai, specialusis pedagogas, judesio korekcijos specialistas, meninio ugdymo mokytojas, psichologas.

Didelis dėmesys skiriamas UDM prieigai. Ugdytiniais, kurie susiduria su ugdymosi *barjerais*³, mokytojai ir pagalbos mokiniui specialistai numato *pastolius*⁴. Vaikai, turintys didelių ir labai didelių specialiųjų ugdymosi poreikių, turi galimybę ugdytis specialiosios paskirties grupėje vaikams su kalbėjimo ir kalbos sutrikimais sutrikimais.

Pagalbos vaikui specialistai ir mokytojai, tardamiesi su vaiko tėvais ir Mokyklos vaiko gerovės komisija, atsižvelgdami į vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimus, švietimo pagalbos tarnybos

³ Ugdymosi barjerai – kliuvinyssiekiant asmeninės pažangos

⁴ Pastoliai – tai priemonių, ugdymo būdų ir kitų paramos priemonių pasiūlymas ugdytiniais, sudarant sąlygas pasiekti numatytą ugdymosi tikslą.

specialistų pateiktas išvadas bei rekomendacijas, specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams pritaiko ikimokyklinio ugdymo programą arba rengia ir įgyvendina individualias ugdymo programas, sistemingai reflektuoja vaikų pasiekimus, savo taikomas strategijas.

Įstaigos bendruomenė atvira pokyčiams ir inovacijoms, nuolat dalyvauja ir įsijungia į naujus švietimo projektus, programas, veiklas. Nuo 2013 metų įstaiga yra respublikinės ikimokyklinių įstaigų asociacijos „Sveikatos želmenėliai“ narė. 2023 metais – pripažinta Sveikatą stiprinančia mokykla, įgyvendinama įstaigos sveikatos stiprinimo programa „Žingsnelis po žingsnelio į sveikatos šalį“. Įstaigos bendruomenė aktyviai dalyvauja respublikiniame projekte „Sveikatiada“. Mokykloje vaikų sveikatai saugoti ir stiprinti sudarytos tinkamos sąlygos, kuriami ilgalaikiai ir trumpalaikiai kontekstai, kurie skatina vaikus judėti, veikti, kurti. Įstaigoje dirba visuomenės sveikatos priežiūros specialistas, kuris organizuoja prevencines sveikatos stiprinimo veiklas.

Aplinkosauginis ugdymas viena iš prioritetinių įstaigos veiklos sričių. Įstaiga dalyvauja tarptautinėje Gamtosauginių mokyklų programoje, kuri yra viena iš 5 Aplinkosauginio švietimo fondo (FEE – Foundation for environmental Education) pasaulyje įgyvendinamų programų. Programa orientuota į praktinę gamtosauginę veiklą ir integruojama į ugdymosi procesą. Už praktinę gamtosauginę veiklą nuo 2016 metų mokykla kasmet apdovanojama tarptautiniu sertifikatu ir Žaliaja vėliava.

Nuo 2024 m. įstaiga dalyvauja iniciatyvoje „Tvari mokykla“ ir siekia nuoseklaus tvarumo principų įgyvendinimo mokyklos gyvenime.

Į ugdymo turinį integruojami STEAM metodo, metodikos „Gera pradžia“, Reggio Emilia sistemos elementai. Kruopščiai suplanuoti kontekstai skatina vaikų tyrinėjimus, iniciatyvą ir kūrybą. Mokytojo vaidmuo-iškelti tinkamus tikslus tiek kiekvienam vaikui individualiai, tiek ir visai grupei, atsižvelgti į vaikų interesus, gerbti kiekvieno vaiko poreikius ir žinoti jo silpnesnes bei stipriąsias puses, skatinti natūralų vaikų smalsumą ir ugdyti bendradarbiavimą.

Ugdymosi procese pedagogai inicijuoja ilgalaikius ir trumpalaikius projektus, integruojant inovatyvias idėjas vaikų veikloms pagal rekomendacijas ikimokyklinio ugdymo pedagogui „Žaismė ir atradimai“. Ikimokyklinio ugdymo programa „Žingsnelis po žingsnelio“ atliepia Valstybinės švietimo strategijos 2022-2027 metų nuostatas ir šių nuostatų įgyvendinimo programą, Panevėžio miesto strateginio plėtros 2021–2027 metų plano ir Panevėžio lopšelio-darželio „Draugystė“ 2023-2027 metų strateginio plano nuostatas.

Kurdami ugdymo turinį įstaigos pedagogai vadovaujasi konstruktyvizmo teorine prieiga ir ekologinių sistemų teorija. **Konstruktyvizmas** akcentuoja **aktyvų vaiko vaidmenį kuriant savo žinias ir pasaulio suvokimą**.

Vaikui būdingi 3 skirtingi tarpusavyje susiję pasaulio pažinimo būdai: patirtinis žinojimas (per patiriamus pojūčius); loginių operacijų dėka įgytos žinios; socialinio gyvenimo-konvencinės žinios (per patirtį, imitaciją, išmokimą).

Ekologinių sistemų teorija praplečia holistinio požiūrio į vaiką sampratą ir teigia visuminį vaiko, kaip bendruomenės nario ugdymąsi dinamiškoje aplinkoje, kurioje veikia drauge su visa visuomene. Pirmenybė teikiama vaikų poreikiams ir interesams, kartu užtikrinant, kad būtų pasiekti ilgalaikiai vaikų ugdymosi ir raidos tikslai.

II IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Mokykla planuodama ugdymo turinį, metodus, organizuodama ugdymosi procesą, kurdama ugdymosi kontekstus, numatydamą pedagoginės sąveikos su šeima būdus, bendradarbiavimo su vietos bendruomene ir socialiniais partneriais formas, vadovaujasi šiais principais:

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalais, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsveria autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima (globėjai) bendradarbiauja rengiant Programą, užtikrinant ugdymo(si) tęstinumą ir dermę, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

TIKSLAS

Atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

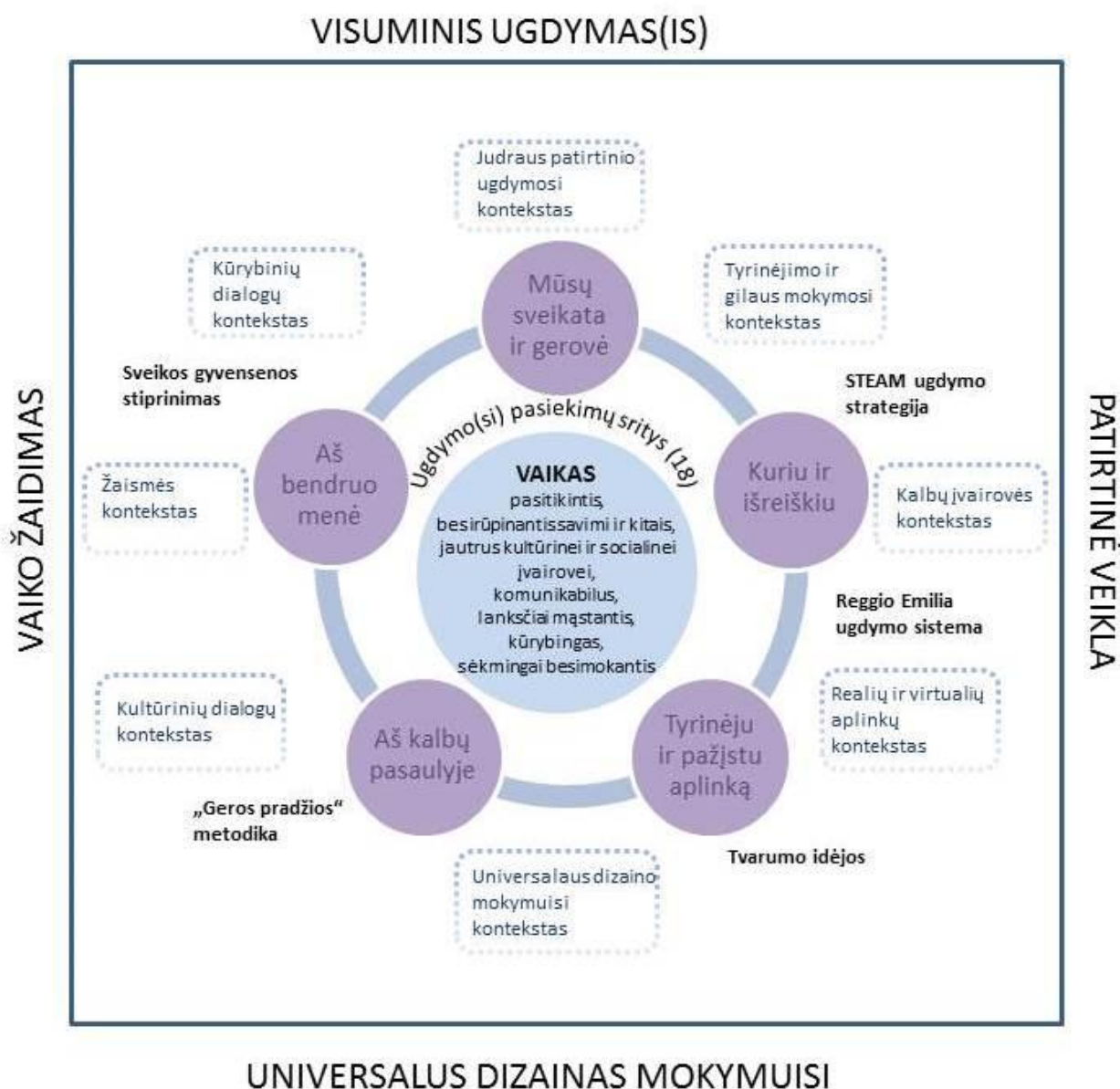
UŽDAVINIAI

1. Į vaiką ir jo vertybių ugdymą orientuotame, integraliame ugdymosi procese tikslingai taikyti vaiko ir mokytojos sąveika grindžiamas pedagogines strategijas, metodus, priemones.
2. Drauge su vaikais kurti ugdymuisi pritaikytus, saugius, įtraukius, lanksčius, prieinamus ir mokymąsi stimuliuojančius ugdymosi kontekstus savo fizinių, intelektinių galių, pomėgių, polinkių tyrinėjimui, pažinimui ir jų auginimui.
3. Auginti pasitikintį, besirūpinanti savimi ir kitais, jautrų kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabilų, lanksčiai mąstantį, kūrybingą, sėkmingai besimokantį vaiką.
4. Organizuoti ugdymą derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, taikant patirtinio mokymo(si) metodus (projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, pažintines išvykas, diskusijas ir kt.), pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį;

5. Sudaryti galimybes vaikams skirtingais būdais pademonstruoti pasiekimus bei daromą pažangą ir juos sistemingai fiksuoti, dokumentuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su vaiko ugdymu susijusiais asmenimis;

6. Įgyvendinti įtraukaus ugdymo organizavimą (UDM) sudarant sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę bei užtikrinti dalyvavimą bendrame ugdymosi procese, eliminuojant galimus ugdymosi barjerus.

7. Kurti ir plėtoti pasitikėjimu ir pagarba grindžiamą tikslingą bendradarbiavimą su tėvais (globėjais), švietimo pagalbos specialistais ir socialiniais partneriais.

IV UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra visuminis ugdymas(is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla. Visuminis ugdymas(is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. Universalus dizainas mokymuisi (UDM) yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina

prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo(si) proceso modeliavimo kryptys. Vaikų žaidimas yra paties vaiko kuriama ir valdoma veikla, kuomet sutelkiamos visos jau įgytos ir plėtojamos galios. Siekiama vaikų savarankiško žaidimo ir žaismingo ugdymo(si) vienovės bei darnos. Patirtinės veiklos yra vaiko ugdymasis judant, pajaučiant, stebint, tyrinėjant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus. Pasirinkimai sukuria prielaidas rasti įvairioms savo turiniu veikloms, atliepia skirtingus vaikų interesus, gebėjimų lygį ir mokymosi būdų įvairovę.

Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų fizinį ir emocinį saugumą užtikrinantys ugdymosi kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai.

Ugdymo(si) kontekstai:

- **Žaismės kontekstai** – įvairūs vaikų amžių atitinkantys, vaikams pagal jų poreikius lengvai pasiekiami žaislai, žaidimai, priemonės, sukurtos aplinkos ir situacijos, kurie provokuoja vaikus žaisti judesiu, pojūčiais, emocijomis, vaizduote, mintimis.

- **Kūrybinių dialogų kontekstai** - tai kiekvienoje grupėje, meno kabinete ir bendrose darželio erdvėse esančios įvairios meninės raiškos ir ne tik priemonės, skatina vaizduotę, smalsumą ir nuostabos jausmą.

- **Kultūrinių dialogų kontekstai** - skatina daugiakultūriškumą ir individualaus tapatumo formavimąsi: lietuvių ir kitų kultūrų simboliai, atributika, paveikslėliai, plakatai, knygos ir užrašai įvairiomis kalbomis.

- **Kalbų įvairovės kontekstai** - skatina įvairių kalbų pažinimą bei teigiamas nuostatas į kalbų įvairovę bei skatina skirtingus vaikų komunikacijos būdus, įvairias žodines ir nežodines raiškos formas. Darželio biblioteka, įvairūs bendrose darželio erdvėse ir grupėse esantys simboliai, plakatai, kortelės, žaidimai.

- **Tyrinėjimo ir gilaus mokymo(si) kontekstai** - atliepia vaiko natūralų smalsumą ir skatina jį tyrinėti aplinką, siekiant gilesnio supratimo apie objektus, reiškinius ir jų sąryšius, bei atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus.

- **Realijų ir virtualių aplinkų kontekstai** - padeda vaikams atrasti daugiau būdų patirti, pažinti ir mokytis, suteikiant jiems galimybę giliau įsigilinti į turinį ir išplėsti savo akiračius įvairiomis, kartais net virtualiomis patirtimis.

- **Judraus patirtinio ugdymo(si) kontekstai** - skatina ir palaiko vaikų kasdienį judrumą, didina jų judraus mokymosi galimybes ir inicijuoja fizinį aktyvumą motyvuojančiais judėjimo būdais.

- **Universalaus dizaino mokymuisi kontekstas** – ugdymo(si) aplinkos, kuriose visi vaikai, nepaisant jų skirtumų, gali aktyviai dalyvauti, žaisti, mokytis ir išgyventi įvairias patirtis.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus modeliuojama dialoginė vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų sąveika: iš anksto numatomi galimi komunikavimo su vaikais būdai ir priemonės vaikų aktyvumui paskatinti ir palaikyti. Mokytojai stebi vaikus, kuria kontekstus kurie skatina vaikų gebėjimų plėtotę. Siekiant palaikyti dialogą lanksčiai naudojamos priemonės: papildoma medžiaga ir objektai, ugdymosi veiklos nuotraukos ir vaizdo medžiaga, vaiko veiksmų, atradimų įvardijimas, atvirieji klausimai, refleksijos.

Mokytojai yra bendrakūrėjai, drauge konstruojantys mokymosi patirtis ir mokymosi erdves. Jie, kaip ir vaikai, nuolat mokosi. Būdami besimokančiųjų vaidmenyje, mokytojai organizuoja aplinką, kurioje galima įgyti daug konkrečių patirčių, suplanuotų taip, kad skatintų savivaldų vaikų mokymąsi. Pirmenybė teikiama vaikų iniciatyvoms, „čia ir dabar“ susikūrusioms situacijoms. Palaikoma ir skatinama ugdymosi organizavimo formų įvairovė: vaikų projektai, pažintinės išvykos, skaitymo valandėlės, patirtinis ugdymasis žaliosiose edukacinėse erdvėse, atradimų erdvėse, tyrinėjimų stotelėse.

Mokytojai laisvai renka siningą vaikų ugdymą(si) skatinančius, metodus:

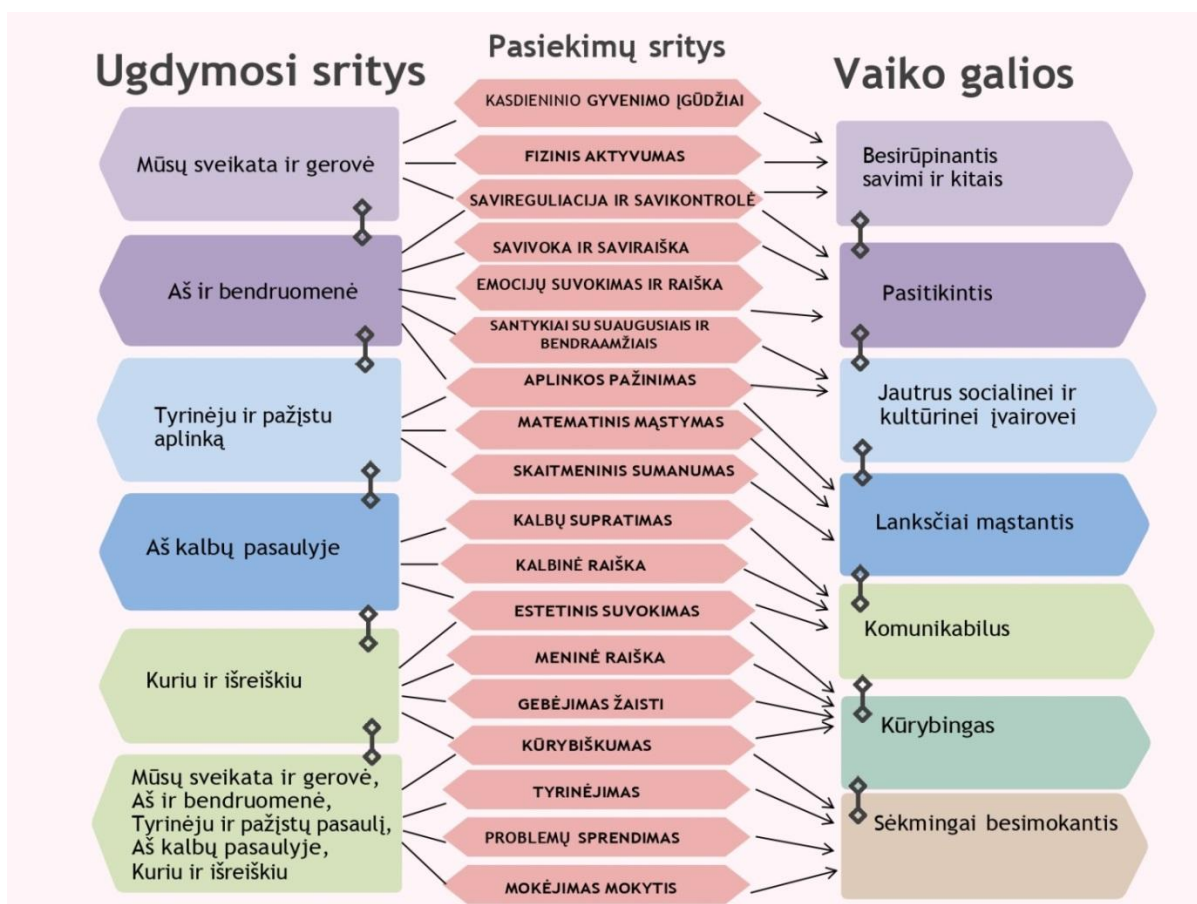
- **žodinius**, kurie suteikia galimybę perduoti informaciją ir natūraliai bendrauti (pasakojimai, samprotavimai, pokalbiai, dialogai, pasakų sekimas, skaitymo valandėlės, naudojimas spausdintiniais ir (ar) virtualiais šaltiniais ir pan.);

- **vaizdinius**, kurie padeda formuoti vaizdinius apie supančio pasaulio objektus ir reiškinius (piešinėliai, paveikslėlių analizė ir aptarimas, demonstravimas, stebėjimas ir pan.);

- **patirtinius**, kurie padeda pažinti ir suprasti supančią aplinką veikiant praktiškai (ekskursijos, žygiai, eksperimentavimai tyrinėjimo laboratorijoje, veiklos įvairiose lauko ir vidaus edukacinėse erdvėse, meniniuose pleneruose, kūrybinėse dirbtuvėse, įvairūs vaikų rankų darbai, veikla naudojant įvairias technines, interaktyvias priemones ir pan.);

- **kūrybinius**, kurie sudaro sąlygas vaikams kelti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų („minčių lietus“, naujų idėjų siūlymas, vaikų idėjų išplėtojimas, problemų sprendimas).

Atsakomybę pasirinkti ir pritaikyti ugdymo(si) turinį, aplinkas, metodus pasidalina **mokytojas ir vaikas**. Mokytojas, kaip savo darbo profesionalas, vaikas - savo poreikių, galių ir patirčių ekspertas.

Auginamos vaiko galios	Ugdymosi sritys	Pasiekimų sritys	Pasiekimų žingsniai ⁵	Ugdymo(si) veiksenos
Besirūpinantis savimi ir kitais				
Mūsų sveikata ir gerovė				
		<u>Kasdienio gyvenimo įgūdžiai</u> Vertybinė nuostata Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Esminiai gebėjimai Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgę, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis.	1-3 metai 1-asis žingsnis 2 p. 2-asis žingsnis 2 p. 3-asis žingsnis 2 p.	Susipažįsta su įvairaus skonio ir konsistencijos sveiku maistu. Bando savarankiškai ir pagal paskirtį naudotis stalo įrankiais ir indais. Žaidžia imitacinius žaidimus vidaus ir lauko erdvėse. Neša į vietą vieną ar kitą daiktą. Suaugusiojo padedamas susipažįsta su higienos priemonėmis, plauna rankas, šluostosi rankšluosčiu. Tyrinėja drabužius, matuojasi, bando juos rengtis.
			4-6 metai 4-asis žingsnis 2 p. 5-asis žingsnis 2 p. 6-asis žingsnis 3 p.	Klauso, randa, aiškinasi, diskutuoja apie sveiko maisto naudą, išreiškia savo nuomonę. Žaidžia vaidmeninius žaidimus. Matydamas suaugusiojo pavyzdį, suvokia ir laikosi asmens higienos. Žaidimų ir įvairių veiklų metu susipažįsta su saugaus elgesio taisyklėmis gatvėje, kieme, išvykose, buityje. Atpažįsta tinkamus ir netinkamus prisilietimus, kreipiasi pagalbos į suaugusįjį, kuriuo pasitiki. Ieško pagalbos pasiklydus, iškilus pavojui, patekus į bėdą. Diskutuoja, aiškinasi, kokių profesijų žmonės gali padėti, išimena pagalbos telefono numerį.
		<u>Fizinis aktyvumas</u> Vertybinė nuostata Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Esminiai gebėjimai Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria	1-3 metai 1-asis žingsnis 3 p. 2-asis žingsnis 3 p. 3-asis žingsnis 3 p.	Įveikia kliūtis, laisvai vaikščioja, šliaužia, ropoja, lipa į „kalniuką“, išlaiko pusiausvyrą einant sumažinto ploto paviršiumi. Žaidžia įvairaus dydžio ir sunkumo priemonėmis: ridena, mēto, gaudo, stumdo ir kt. Žaisdamas geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo. Žaidžia imitacinius kūrybinius judriuosius žaidimus, mėgdžioja gyvūnus, transporto priemones ir kt. Įsitraukia į mokytojo inicijuojamas

⁵ Pasiekimų žingsniai žr. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/49f23632c46711ee9269b566387cfech>

		kamuolį, spontaniškai ir tiksliai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.		žaidybines veiklas. Derina akių ir rankų judesius veikdami su daiktais, naudojasi stalo įrankiais, siekia, ima, laiko, suima, perima iš vienos rankos į kitą įvairius grupėje esančius daiktus.
			4-6 metai 4-asis žingsnis 4 p. 5-asis žingsnis 4 p. 6-asis žingsnis 4 p.	Spontaniškai juda, eksperimentuoja naudodamas įvairaus dydžio ir formos priemones, tyrinėja savo kūno judėjimo galimybes, lavina koordinaciją, vikrumą, greitį ir jėgą, gebėjimą orientuotis erdvėje. Patys inicijuoja ir dalyvauja organizuotuose judriuose užsiėmimuose. Fantazuoja, eksperimentuoja su netikėtomis pozomis, judesiais, išreiškia personažų, gyvūnų bei kitų objektų savybes. Žaidžia įvairius imitacinius, judriuosius žaidimus, kuriuose lavinami pagrindiniai judesiai. Žaisdami komandinius žaidimus, vaikai mokosi laikytis taisyklių, laimėti ir pralaimėti. Sutelkia ir perkelia dėmesį į regimus ir girdimus signalus, orientuojasi erdvėje, juda atsakingai, saugo save ir kitą. Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją, veriant, konstruojant, dėliojanč, piešiant, lipdant, kerpant ir kt.
Pasitikintis				
	Aš ir bendruomenė			
		<u>Emocijų suvokimas ir raiška</u> Vertybinė nuostata Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Esminiai gebėjimai Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	1-3 metai 1-asis žingsnis 4 p. 2-asis žingsnis 4 p. 3-asis žingsnis 5 p.	Išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno judesiais savo emocijas, norus. Pradedą atpažinti ir įvardyti emocijų pavadinimus, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas. Pastebi ir atpažįsta kitų emocijas, skirtingai į jas reaguoją: iš veido išraiškos, balso, piešia, judą greta per kasdienes ugdomąsias veiklas. Bendraudamas su kitais suranda savitus emocijų ir jausmų raiškos būdus.
			4-6 metai 4-asis žingsnis 5 p. 5-asis žingsnis 5 p. 6-asis žingsnis 5 p.	Atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. Įsitraukia į pozityvias emocijas, žaisdami vaidmeninius ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydami ar žiūrėdami įvairias istorijas. Pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas

				skirtingai reaguoja (pvz. pasitraukia šalin, jei kitas piktas; glosto, jei kitas nuliūdęs). Diskutuoja įvairiais būdais (žodžiu, piešiniu ar kt.) apie jausmus su kitais. Žaisdamas, bendraudamas pradeda valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus būdus, padedančius nusiraminti. Supranta paprastus dalykus, ko nori, ar nenori, ką gali atlikti, ko negali, išsako ką mėgsta.
Besirūpinantis savimi ir kitais, Pasitikintis				
Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė				
		<u>Savireguliacija ir savi-kontrolė</u> Vertybinių nuostatų Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Esminiai gebėjimai Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsivardinti geba nusiraminti.	1-3 metai 1-asis žingsnis 5 p. 2-asis žingsnis 5 p. 3-asis žingsnis 6 p. 4-6 metai 4-asis žingsnis 6 p. 5-asis žingsnis 6 p. 6-asis žingsnis 6 p.	Nusiramina prigludžiamas, kalbinamas, nešiodamas minkštą žaislą ir kt. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Žaisdamas laikosi jam suprantamų suaugusiojo prašymų ir bendrų susitarimų. Rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Ilgesnį laiką sutelkia dėmesį: klausosi, stebi, siekia rezultato. Atpažįsta bei įvardija įvairias savo ir kitų emocijas, įvardija situacijas, kuriose jį kilo. Žaidimų, animacinių filmų, pokalbių pagalba mokosi atsiprašymo ir susitaikymo ritualų, išsiaiškina, ką galima daryti, kai kas nors erzina, atima žaislą, suduoda. Aiškinasi, koks elgesys yra tinkamas ar netinkamas. Nusiramina, atsipalaiduoja, išėjęs iš įtampą keliančios situacijos, pabuvęs vienas, klausydamasis ramios muzikos, žaisdamas ar kalbėdamasis su kitais. Žaisdami, atlikdami grupines veiklas, dažniausiai laikosi taisyklių, susitarimų, aiškinasi jų prasmę bei naudingumą. Primenami kitiems tinkami elgesio taisyklės. Taiko įvairius nusiraminti, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaidimų ir įvairių veiklų metu, padedant mokytojai, atpažįsta patyčias ir aptaria būdus, kaip jų išvengti. Ieško pagalbos stresinėje situacijoje (susijaudinęs, išsigandęs ir pan.).

Pasitikintis			
	Aš ir bendruomenė		
	<u>Savivoka ir saviqarba</u> Vertybinė nuostata Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminiai gebėjimai Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, prisikiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	1-3 metai 1-asis žingsnis 6 p. 2-asis žingsnis 7 p. 3-asis žingsnis 7 p.	Tyrinėja savo kūną, žaidžiant įvairius žaidimus, parodo savo kūno dalis. Reaguoja į artimų žmonių rodomą dėmesį, į savo vardą. Atpažįsta save nuotraukose, veidrodyje, pasako savo vardą, pavadina kelias kūno dalis. Išreiškia savo norus-turi savo mėgstamus žaislus, drabužius, veiklas. Siekia savarankiškumo „aš pats“, pasako ar parodo, kiek jam yra metų. Stebi, domisi ir įsijungia į kitų vaikų žaidimus.
		4-6 metai 4-asis žingsnis 7 p. 5-asis žingsnis7 p. 6-asis žingsnis 7 p	Komentuoja, vaizduoja savo kūno savybes: akių, plaukų spalvą, pėdos dydį, pastebi panašumus ir skirtumus draugų išvaizdoje. Supranta ir įvardina ne tik savo bet ir kitų jausmus ir norus. Piešia ir kitaip vaizduoja savo šeimą, kalba apie jos narius, supranta esantis šeimos nariu. Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas vaikams, žiūrėdami informacinius filmukus ir kt. Ieško atsipalaidavimo, kvėpavimo būdų, pajaučia, kaip nuramina savo kūną ir mintis. Pavadina savo šalį, tautybę, žino savo namų adresą. Domisi savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simboliais, kalba, žemėlapiiais, žmonių gyvenimo būdu, supranta, kad visi žmonės yra lygūs.
Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei			
	Aš ir bendruomenė		
	<u>Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais</u> Vertybinė nuostata Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais.	1-3 metai 1-asis žingsnis 8 p. 2-asis žingsnis 8 p. 3-asis žingsnis 8 p.	Domisi kitais vaikais ir suaugusiais, reaguoja į jų emocijas, mėgdžioja jų veido išraišką, veiksmus, atsako į kalbinimą. Vykdo jam suprantamus suaugusiojo prašymus, prireikus kreipiasi į jį pagalbos. Pats inicijuoja bendravimą su suaugusiais ir bendraamžiais. Drąsiai veikia, rizikuoja, išbando, ką nors

		Esminiai gebėjimai Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.		nauja, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Kasdieninėje rutinoje, žaidimuose, veikloje, atrinkdami drabužius, žaislus, aiškinasi „mano“ ir „tavo“ santykį, ko nors turėjimą.
			4-6 metai 4-asis žingsnis 8 p. 5-asis žingsnis 9 p. 6-asis žingsnis 9 p.	Turi vieną ar kelis pastovius žaidimų ir bendrų veiklų partnerius. Supranta bendradarbiavimo svarbą ir noriai įsitraukia į grupinius žaidimus. Dalinasi žaislais, tariausi dėl žaidimo taisyklių, sulaukia savo eilės. Sprendžiant nesutarimus ar konfliktus su bendraamžiais, randa jų sprendimo būdus arba prašo suaugusiojo pagalbos. Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį. Įtraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas, mokosi .suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kitaip atrodantį, kalbantį kita kalba, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Supranta savo elgesio pasekmes ir gali aptarti savo veiksmus su suaugusiuoju. Prisideda prie grupės taisyklių kūrimo, stengiasi jų laikytis.
Jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei Lanksčiai mąstantis				
	Aš ir bendruomenė Tyrinėju ir pažįstu aplinką			
	<u>Aplinkos pažinimas</u> Vertybinė nuostata. Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminiai gebėjimai. Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	1-3 metai 1-asis žingsnis 9 p. 2-asis žingsnis 10 p. 3-asis žingsnis 10 p. 4-6 metai 4-asis žingsnis 10 p. 5-asis žingsnis 10 p. 6-asis žingsnis 11 p.	Tyrinėja artimiausioje aplinkoje esančius daiktus. Žino buitinių daiktų paskirtį ir jais naudojasi. Rūšiuoja daiktus pagal formą, spalvą, dydį. Stebi aplinkos daiktus suteikia jiems prasmę. Renka, tyrinėja, grupuoja, atpažįsta ir pavadina aplinkos daiktus. Remiasi patirtimi, varto paveikslėlių ir interaktyvias knygas, žiūri vaizdo medžiagą, išvykų metu, vaikai susipažįsta su ryšio palaikymo tarp žmonių priemonėmis, transporto priemonėmis, jas grupuoja. Liesdami, uosdami, atpažįsta augalus pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą, ieško daikto pagal žodinį apibūdinimą. Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Seka paros, metu	

				ciklą. Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus, aiškindamiesi jų skirtumus. Susipažįsta ir mokosi naudotis daiktais, prietaisais, padedančiais tyrinėti ir pažinti aplinką. Tausoja Žemės resursus.
Lanksčiai mąstantis				
	Tyrinėju ir pažįstu aplinką			
	<u>Matematinis mąstymas</u> Vertybinė nuostata. Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminiai gebėjimai. Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	1-3 metai 1-asis žingsnis 11 p. 2-asis žingsnis 11 p. 3-asis žingsnis 12 p.	Susipažįsta su daiktų pasauliu visais jutimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Įsitraukia į situacijas, kuriose minimi skaičiai, skaičiuojama. Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu. Įsitraukia į veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.	
		4-6 metai 4-asis žingsnis 12 p. 5-asis žingsnis 12 p. 6-asis žingsnis 12 p.	Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą, tekstūrą. Veikdami su daiktais, vaikai sutelkia dėmesį, mąsto, prisimena, tausoja daiktus, ugdomi kantrybę, savikontrolę. Gretina realius daiktus ir jų atvaizdus iš skirtingos perspektyvos, pradeda suprasti jų vaizdavimą plokštumoje. Vaikai pastebi daiktų seką. Sodina, prižiūri augalus, stebi, matuoja, fiksuoja, kaip jie auga. Įsitraukia į skaičiavimo veiklas. Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti.	
	<u>Skaitmeninis sumanumas</u> Vertybinė nuostata Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Esminis gebėjimas Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	1-3 metai 1-asis žingsnis 13 p. 2-asis žingsnis 13 p. 3-asis žingsnis 13 p.	Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, aplinkoje esančiais technologiniais įrengimais, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją. Liečia, spaudžia, purto, stumia, traukia skaitmeninių įrenginių mygtukus, bando suprasti jų veikimą, atpažįsta savo atspindį ekrane, kameroje, domisi animuotais personažais.	
		4-6 metai 4-asis žingsnis 13p. 5-asis žingsnis 13p. 6-asis žingsnis 14p.	Įjungia ir išjungia įrenginius, naudoja paprastas programėles ir žaidimus. Piešia, konstruoja, skaitmeniniais įrankiais. Naudoja daiktus, prietaisus, padedančius tyrinėti ir pažinti aplinką. Ieško informacijos, paveikslėlių, dainelių skaitmeninėje erdvėje. Stebi, komentuoja vaizdo įrašus. Žaidžia, konstruoja, atkartoja veiksmų sekas, kurias atlieka	

			skaitmeniniai objektai. Kuria paprastus veiksmų sekos algoritmus. Nurodo, kuo skiriasi rezultatai, kai komandas atlieka žmogus ir robotas.
Komunikabilus			
Aš kalbų pasaulyje			
	<u>Kalbų supratimas</u>	1-3 metai 1-asis žingsnis 14 p. 2-asis žingsnis 14 p. 3-asis žingsnis 15 p.	Girdėdamas suaugusiojo kalbą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną. Sutelkia dėmesį žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. Klausydamas skaitomų nesudėtingų trumpų tekstų, pasakojamų istorijų, išimena vykstančių įvykių seką. Pasitelkę įvairius ženklus ir gestus, komunikuoja su savo bendraamžiais.
	Vertybinė nuostata. Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą.		
	Esminiai gebėjimai. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	4-6 metai 4-asis žingsnis 15 p. 5-asis žingsnis 15 p. 6-asis žingsnis 16 p.	Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes. Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, nepertraukiamai klausosi draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoja į kalbančiųjų intencijas, supranta kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. Kalbos supratimą gilina klausydamiesi amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių, siedami skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomomis kontekstu. Kūrybiškai naudojami gestais reikšdami emocijas ir poreikius, bendradarbiaudami. Domisi ženklais, simboliais, rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.
	<u>Kalbinė raiška</u>	1-3 metai 1-asis žingsnis 16 p. 2-asis žingsnis 16 p. 3-asis žingsnis 16 p.	Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. Kartuoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes. Domisi skirtinga kalbine raiška: stebi rašančiuosius ir piešančiuosius, imituoja juos, brauko, keverzoja, piešinėja palikdami ženklus smėlyje, popieriuje, vandenyje.
	Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalbą ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas.		
	Esminiai gebėjimai. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį, pa-	4-6 metai 4-asis žingsnis 17 p. 5-asis žingsnis 17 p. 6-asis žingsnis 17 p.	Vaikai įsitraukia į dialogą, polilogą, išbando skirtingas kalbėjimo manieras, sprendžia kylančius nesutarimus ir problemas laikydamiesi savo kultūrinei aplin-

		sakoja ir kuria pap- rastas istorijas.		kai priimtinių bendravimo taisyklių. Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. Įsitraukę į žaismės situacijas vaikai juokauja, imituoja, vaidina „ateivių“, „užsienio“ kalbomis. Inicijuojamose arba natūraliai susiklosčiusiose situacijose bando susikalbėti su kitakalbiais vaikais ar suaugusiais. Raidėmis, piešiniais, rašinėjimais pavaizduoja savo patirtį. Kuria knygeles, kūno kalba vaizduoja raides, žodžius, kuria istorijas apie raides ar garsus, stato ir konstruoja simbolius, raides.
Komunikabilus, Kūrybingas				
	Aš kalbų pasaulyje, Kuriu ir išreiškiu			
		<u>Estetinis suvokimas</u> Vertybinė nuostata Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį, pasakoja ir kuria paprastas istorijas. Esminiai gebėjimai. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	1-3 metai 1-asis žingsnis 18 p. 2-asis žingsnis 18 p. 3-asis žingsnis 18 p. 4-6 metai 4-asis žingsnis 18 p. 5-asis žingsnis 18 p. 6-asis žingsnis 18 p.	Žiūri, liečia, įvairių formų ir faktūrų daiktus. Rodo paveikslėliuose jam patinkančius vaizdus. Judesiais, trumpais žodžiais reiškia emocijas. Klausosi įvairių muzikos melodijų. Mėgdžioja tai, kas jam patinka. Žiūrinėja, gėrisi savo ir kitais piešiniais. Puošiasi pasirinktais drabužiais, aksesuarais. Rodo mimikas, emocijas vaizdą atspindinčiame paviršiuje. Eksperimentuoja su dailei, lipdymui, aplikacijai skirtomis įvairiomis medžiagomis. Lankosi parodose, muziejuose, dalyvauja renginiuose. Samprotauja apie tai, ką pamatė, išgirdo, kas patiko, kokias emocijas sukėlė ir pan. Šoka, vaidina, deklamuoja, dainuoja, groja, piešia, konstruoja. Kitiems girdint ir matant pasidžiaugia savo ir kitų kūryba, demonstruoja savo kūrybą, sudaro individualius albumus, kaupia darbelius aplankuose. Klausosi muzikos kūrinių, stebi šokius, dailės darbelius, vaidinimus. Pakomentuoja ir pagrindžia savo nuomonę apie kūrinius. Tvarko, puošia savo grupės, žaidimų aikštelės aplinką. Atranda gražius daiktus, gamtos ar miesto vaizdus. Diskutuo-

			ja, ką jis galėtų pakeisti aplinkoje, kad būtų gražiau.
Kūrybingas			
	Kuriu ir išreiškiu		
	<u>Meninė raiška</u> Vertybinė nuostata Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminiai gebėjimai Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	1-3 metai 1-asis žingsnis 19, 20, 21 p. 2-asis žingsnis 19, 20, 21, 23 p. 3-asis žingsnis 19, 20, 22, 23 p.	Ima, apžiūrinėja ir įvairiais būdais tyrinėja jam patinkančius, kontrastingus, ryškius objektus, skirtingos faktūros paviršius. Domisi ir ima įvairias vizualinės raiškos priemones (pvz., rašiklius, tešlą, dažus ir kt.). Spontaniškai žaidžia su grafinės raiškos priemonėmis. Tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Stato, lipdo, keverzoja. Emocingai reaguoja, palydi garsais, veiksmiais, sava kalba grafinius ir erdvinius kūrinius. Renkasi jam patrauklias raiškos priemones, medžiagas. Muzikos posritis: Domisi, tyrinėja garsų pasaulį balsu, aplinkoje esančiais daiktais, instrumentais. Reaguoja į garso šaltinius, trumpam sutelkia dėmesį į aplinkoje skambančią muziką. Gestais ir čiauskėjimu reaguoja į lopšines, žaidinimus su judesiais, ritminius ir melodinius darinius. Mėgdžioja, atkartoja girdimus garsus, čiauska. Ritmiškai linguoja, supasi, ploja, krato barškučius ir skambaliukus. Atkartoja dainų fragmentus. Klauso trumpų muzikos kūrinių ir reaguoja judesiu (ploja, trepsi). Tyrinėja muzikos instrumentus, aplinkos daiktus, jais išgauna garsus. Eksperimentuoja balsu. Dainuoja nesudėtingas daineles, interpretuoja kūno judesiais. Groja lengvai valdomais muzikos instrumentais. Atpažįsta ir reaguoja į kai kurias anksčiau girdėtas melodijas ir klausytus kūrinius. Atliepia kai kuriuos muzikos kontrastus (garsiai – tyliai; greitai – lėtai, linksmai – liūdnai). Muzikinę raišką naudoja kitoje veikloje. Muzikuoja individualiai ir grupėje.

			Šokio posritis: Tyrinėja erdvę, atkartoja, imituoja, mėgdžioja suaugusiojo judesius, gyvūnus bei augalus. Išgirdęs muziką judesiu reiškia savo emocijas (siūbuoja, tūpčioja, trepsi, linguoja). Atliepdamas muzikos ritmą ar tempą improvizuoja kūno judesiais. Judėdamas pažįsta ir jaučia savo ir kitų vaikų asmenines erdves. Žaidžia muzikinius žaidimus. Natūraliai ir džiaugsmingai šoka, juda individualiai bei drauge su kitais atliepdamas muzikos nuotaiką. Teatro posritis: Intuityviai žaisdamas domisi aplinka, garsais, bando suprasti aplinkos ir savo čiaušėjimo galimybes. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo kūno judesius, veido mimiką, balso intonacijas ir priemones. Vaidmenų žaidimų metu spontaniškai ir savitai imituoja savo judesiais pasirinktą vaidmenį.
		4-6 metai 4-asis žingsnis 19,20, 22, 23 p. 5-asis žingsnis 19, 21, 22, 23 p. 6-asis žingsnis 19, 21, 22, 23 p.	Drąsiai išbando įvairias vizualinėsraiškos priemones, medžiagas, jas tyrinėja. Grafiškai pavaizduoja skirtingas linijas (storas, plonas, vingiuotas ir pan.), skirtingo dydžio dėmes, formas. Savitai kuria objektų vaizdus. Komentuoja savo ar kitų sukurtus grafinius ir erdvinius kūrinius, papildo pasakojimu. Tyrinėja, išbando ir pasirenka skirtingas meninės raiškos technikas, priemones, medžiagas (tapo, piešia, aplikuoja, lipdo, konstruoja, modeliuoja ir kt.). Naudoja skaitmenines programėles kaip kūrybos įrankį (piešti, fotografuoti). Pastebi ir komentuoja kitų kūrybą, vartoja elementarias dailės sąvokas. Geba įvardyti keletą technikų (piešta, fotografuota, tapyta). Samprotauja apie dailės kūrinių paskirtį. Supranta, kad yra skirtingos dailės rūšys. Grožisi savo ir kitų kūrinių. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis (gratažas, monotipija), skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Kartu su kitais kuria bendrus dailės

				darbus. Muzikos posritis: Skiria kalbėjimą nuo dainavimo, tyrinėja savo balso galimybes. Tyrinėja įvairesnius garso išgavimo būdus (kūno perkusija, gamtos medžiagas, muzikos instrumentus ir kitus daiktus). Skanduoja, ploja, išbando sudėtingesnius judesius. Dainuoja dainas, improvizuoja, kuria vokales melodijas. Intonuoja garso aukštį, taisyklingiau artikuliuoja, pradeda valdyti kvėpavimą. Atkartoja ritminius bei melodinius darinius. Judesį derina su dainavimu. Atpažįsta anksčiau girdėtą muziką. Mėgaujasi muzikavimu, dalyvauja koncertuose, muzikiniuose projektuose, dalijasi išpūdžiais. Tyrinėja tembrus, išgaunamus muzikos instrumentais ir kūno perkusija. Žaidžia muzikinius žaidimus. Vartoja girdimas muzikines sąvokas. Atpažįsta ir įvardina keletą muzikos instrumentų. Išsako kilusius išpūdžius apie klausomus kūrinius ar jų atlikimą. Lygina, apibūdina, grupuoja garsus. Groja muzikos instrumentais. Kuria garsinius fonus, naudoja skaitmenines programas. Šokio posritis: Tyrinėja šokio tempą, ritmą, judesių derinius, išbando naujus šokio judesius (šokinėja abiem kojomis, šuoliuoja pristatomuoju žingsniu (galopu), šokuoja keisdamas kojas). Apibūdina šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą. Juda skirtingomis kryptimis, savitai kuria, vaizduoja judesius, atranda naujas savo kūno judėjimo galimybes. Eksperimentuoja judesiais pavaizduodami įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius. Šoka ritmiškai, reaguoja į muzikos tempo ir ritmo pasikeitimus, šokdamas valdo savo kūną. Šoka sukamuosius ratelius poroje ir po vieną. Kuria šokio kompozicijas. Improvizuoja ir kuria atradamas naujus judėjimo būdus. Laikosi šokio kultūros taisyklių. Keičiasi išpūdžiais, reiškia nuomonę apie savo ir kitų vaikų pasirodymą. Dalinasi patirtimi apie matytus šokius savo aplinkoje ir už
--	--	--	--	--

				jos ribų. Derina šokį su kitais raiškos būdais. Teatro posritis: Žaidžia vaidmenų žaidimus, atvaizduoja socialines situacijas, pasakų epizodus, pasirenka vaidmenis. Kūno judesiais, veido mimika, balso intonacija kuria vaidmenį, plėtoja dialogą tarp veikėjų, siūlo idėjas, naudoja įvairias priemones (lėles, kaukes, kostiumų detales). Pasitelkdamas įvairių rekvizitą, grimą, muzikavimą, šokį kuria situacijas, dialogus, vaidmenis. Personažo savybes, emocijas ir jausmus perteikia kūno judesiais, veido išraiška, balso intonacija. Dalyvauja teatralizuotuose renginiuose, juose atlieka skirtingus vaidmenis. Dalinasi savo įspūdžiais ir teatine patirtimi su kitais.
Sėkmingai besimokantis, Kūrybingas				
	Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Aš kalbų pasaulyje, Kuriu ir išreiškiu.			
	<u>Kūrybiškumas</u> Vertybinė nuostata Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Esminiai gebėjimai Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradinumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	1-3 metai 1-asis žingsnis 23 p. 2-asis žingsnis 23 p. 3-asis žingsnis 24 p.	Tyrinėja ir eksperimentuoja su įvairiomis kūrybinėmis priemonėmis (piešia, lipdo, tapšnoja dažais, dėlioja daiktus). Kurdamas naudoja savo vaizduotę – piešia „kažką“ (nors ir neaišku, kas tai), žaidžia su figūromis, spalvomis, garsais. Domisi kūrybiniais užsiėmimais, į juos įsitraukia, išbando skirtingas technikas ir medžiagas. Per žaidimą improvizuoja – vaidina įvairius personažus, mėgdžioja kasdienines situacijas. Reaguoja į muziką – juda pagal ritmą, bando ploti, šokti ar dainuoti. Džiaugiasi savo ir kitų kūryba, rodo savo darbus kitiems.	
		4-6 metai 4-asis žingsnis 24 p. 5-asis žingsnis 24 p. 6-asis žingsnis 24 p.	Veikdamas pasitelkia vaizduotę. Pastebi, išbando, keičia, pertvarko, sugalvoja kaip įvairios medžiagos, priemonės gali būti naudojamos skirtingais būdais, siekiant kūrybinio rezultato. Įprastus veikimo būdus papildo naujais, netikėtais judesiais, garsais, pasakojimu, keičia objektų konstrukcijas, paskirtį.	

				Žaisdamas, kuria siužetus, spontaniškai keičia žaidimo taisykles. Renkasi mėgstamas veiklas ir veikimo būdus. Domisi, ką veikia, kuria kiti vaikai. Įsitraukia į žaidimus, fantazuoja apie tai, ką nori sukurti. Naudoja įvairias medžiagas, priemones ir kūrybos būdus įvairiose kasdienio gyvenimo ir veiklos srityse. Savitai pasaulio matymą išreiškia įvairiais būdais, keičia, pertvarko savo kūrybines idėjas, siūlo kelis jų variantus. Reflektuoja savo ir kitų kūrybą apie pasirinktus kūrybos būdus, medžiagas, priemones. Domisi, fantazuoja, užduoda probleminius klausimus apie kūrybinę veiklą. Drąsiai ir savitai savo kūryboje atkartoja, eksperimentuoja pastebėtus kitų kūrybos elementus. Ižvelgia neišbandytas veiklos, saviraiškos galimybes, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. Pasakoja apie savo kūrybą artimoje aplinkoje, paaiškina, kas jam svarbu ir įdomu.
Sėkmingai besimokantis				
	Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Aš kalbų pasaulyje, Kuriu ir išreiškiu.			
	<u>Tyrinėjimas</u> Vertybinė nuostata Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminiai gebėjimai Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	1-3 metai 1-asis žingsnis 24 p. 2-asis žingsnis 24 p. 3-asis žingsnis 25 p.	Smalsauja, stebi, atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis. Aiškinasi daiktų savybes, kas kaip veikia, vyksta. Fantazuoja ir eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis. Tyrinėja, atranda naujus veikimo būdus (garsą, judesį, mimiką, intonaciją). Ilgesnį laiko tarpą įsitraukia į tyrinėjimo veiklas, pamėgdžiodamas suaugusįjį. Griebia, meta, liečia, kiša į burną, kramto džiaugiasi procesu, tyrinėjimo atradimu, rezultatai rodo kitiems. Pažįsta ir atpažįsta supantį pasaulį visais jutimais.	
		4-6 metai 4-asis žingsnis 25 p. 5-asis žingsnis 25 p. 6-asis žingsnis 25 p.	Rūšiuoja daiktus pagal pasirinktas kategorijas (dydis, forma, spalva, tekstūra). Konstruoja, jungia, išbando daiktų veikimą tarpusavyje.	

			Pastebi ir įvardija aplinkos daiktų skirtumus (forma, dydis, spalva, svoris). Pajaučia ir patiria daiktų požymius juos liسدami, apžiūrėdami (lygus, šiurkštus, apvalus, kampuotas ir t.t.). Atpažįsta žmogaus ir gamtos sukurtus daiktus, juos įvardina, parodo paveikslėliuose. Smalsauja, domisi kaip sukurti, pagaminti daiktai. Įvardija jų poveikį žmogaus gyvenimui. Apžiūri, stebi ir bando naudoti įvairius įrankius, pritaiko juos savo žaidimuose. Naudoja išmaniuosius daiktus pažinimui, aiškinasi jų veikimo būdus. Aiškinasi, tyrinėja augalo augimo etapus, augimo ciklus. Susipažįsta su augalų svarba (maistui, medžiai prieglobsčiui, pavėsiui, aplinkos grąžinimui ir t.t.). Stebi ir fiksuoja metų kaitą, įvardija metų laikų požymius. Žymi metų gamtos kalendorių. Atpažįsta gyvūnus, juos įvardija, pasako kūno dalis, pamėgdžioja garsus. Aiškinasi gyvenimo ir egzistavimo aplinkoje ypatumus (naminiai, laukiniai, išvaizdos pritaikymas ir t.t.). Tyrinėdamas atranda ir išbando įvairius fizikinius reiškinius: jėga, energija, magnetai, tamprumas. Atlieka eksperimentus, tyrimus, fiksuoja duomenis, pateikia grafiškai.
	<u>Problemų sprendimas</u> Vertybinių nuostatų Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Esminiai gebėjimai Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų	1-3 metai 1-asis žingsnis 26 p. 2-asis žingsnis 26 p. 3-asis žingsnis 26 p.	Balsu, mimika, gestais parodo, reaguoja (atliepia) į jam neįprastus veiksmus, situaciją. Pakartoja nepasisekusį veiksmą, siekiant laukiamo rezultato jį keičia. Ieško pagalbos iš suaugusiojo ar vyresnio vaiko. Pavykus ar nepavykus parodo emocinę reakciją, mimika, kūno judesiais. Susidūręs su kliūtimi, padedamas suaugusiojo, sutelkia dėmesį į problemą, pritaiko jau žinomus veikimo būdus. Bando savarankiškai spręsti kasdienes problemas, pasirenka iš kelių suaugusiojo pasiūlytų sprendimo būdų. Kopijuoja suaugusiųjų elgseną. Stebi savo taikomų veiksmų pasekmes ir pasirenka tinkamus veiksmus problemai išspręsti arba kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. Atsižvelgia į ankstesnę patirtį ir taisyti, tobulina sprendimą.

		pasekmes.	4-6 metai 4-asis žingsnis 26 p. 5-asis žingsnis 26 p. 6-asis žingsnis 26 p.	Pasako, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema, ją apibūdina. Problemos įveikimui išbando paties taikytus, stebėtus ar naujai sugalvotus veikimo būdus, pradeda atsitiktinį eksperimentavimą, bandymus, renkasi veikimo būdus ir priemones. Dalinasi mintimis apie problemos sprendimą. Stebi ir analizuoja savo veiksmų pasekmes. Atpažįsta kasdienes ir mažiau įprastas problemas, natūraliai priima sudėtingą veiklą, kliūtis, sunkumus ar problemas. Nepasisekus, veiklą pradeda iš naujo arba ją keičia, yra nusiteikęs jas savarankiškai ar drauge su kitais įveikti. Susidūręs su nauja problema, taiko turimas žinias ir patirtį, pradeda problemą vertinti iš skirtingų perspektyvų. Geba atpažinti išorinius trikdžius ir atsiriboti nuo jų veikdamas. Pasirenka tinkamiausią sprendimą iš kelių galimų, tariasi su kitais, siūlo ir priima pagalbą. Stebi, aptaria ir atsižvelgia į priimtų sprendimų pasekmes.
Kūrybingas				
	Kuriu ir išreiškiu			
		<u>Gebėjimas žaisti</u> <i>Vertybinė nuostata</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminiai gebėjimai</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	1-3 metai 1-asis žingsnis 27 p. 2-asis žingsnis 27 p. 3-asis žingsnis 27 p. 4-6 metai 4-asis žingsnis 27 p. 5-asis žingsnis 27 p. 6-asis žingsnis 27 p.	Reaguoja į suaugusiųjų prisilietimus ir žaidimus. Mėgdžioja suaugusįjį, siekia jo dėmesio ir palaikymo, džiaugiasi bendrais žaidimais, juos nuolat kartoja. Juda erdvėje, tyrinėja supančią aplinką, eksperimentuoja su įvairiais žaislais ir daiktais. Žaidžia su suaugusiuoju ar kitu vaiku. Pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmais. Pasirenka žaislus, kuria erdvę žaidimui, bando kurti siužetą. Žaidžia elementarius vaidmenų žaidimus. Žaisdamas derina žaidybinius veiksmus su kitais, bendrauja ir bendradarbiauja. Kuriam žaidimo erdvę, pasirenka žaidimui reikalingas priemones, žaislus. Individualiai ir nedidelėje grupelėje žaidžia nesudėtingus režisūrinius ir vaidmenų žaidimus, kuria kasdienes socialines situacijas. Laikosi žaidime priimto vaidmens, atlieka pasirinkto vaidmens funkcijas, turi mėgstamą vaidmenį. Bendrauja su kitais, buriiasi į didesnes 3–5

				vaikų grupes. Tariai dėl bendros žaidimo temos, idėjos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės. Plėtoja tęstinius siužetinius vaidmenų žaidimus. Žaisdamas improvizuoja, kuria sudėtingesnius siužetus su realiais ir fantastiniais elementais, personažais. Laikosi siužetinio vaidmenų žaidimo taisyklių ir vaidmens funkcijų. Padedamas labiau įgudusių vaikų ar suaugusiųjų laikosi judriųjų, stalo ir kitų žaidimų taisyklių. Įsitraukia į kolektyvinius režisūrinius žaidimus, kuria naratyvinius žaidimų pasaulius. Žaidime vartoja išplėstinę kalbą, žaidžia vaizduotės žaidimus vien kalbėdamasis. Susitvarko žaidimo erdves. Kuria ilgalaikių naratyvinių žaidimų siužetus pagal mėgstamas knygas, filmus ir vaizdo žaidimus. Žaisdamas kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus, konstruktyviai sprendžia kylančius nesutarimus. Laikosi taisyklių žaisdami sportinius judriuosius ir didaktinius žaidimus.
--	--	--	--	--

Sėkmingai besimokantis

Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Tyrinėju ir pažįstu aplinką, Aš kalbų pasaulyje, Kuriu ir išreiškiu.				
	<u>Mokėjimas mokytis</u> Vertybinė nuostata Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminiai gebėjimai Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei	1-3 metai 1-asis žingsnis 28 p. 2-asis žingsnis 28 p. 3-asis žingsnis 28 p.	Reaguoja į žaislus, žmones, atsiliepia į kalbinimą. Stebi bei atkartoja garsus, veiksmus, judesius, reakcijas. Įvairiai manipuliuoja žaislais ir daiktais - ima, meta, perima iš vienos rankos į kitą, barškina, daužo, juda spontaniškai. Stebi, klauso, liečia, juda, mėgdžioja, įgarsina, siekdamas įgyvendinti norą ar ketinimą (pvz., pasiekti daiktą ir kt.). Klausosi skaitomų pasakų, dainų, ar filmukų. Mėgdžioja suaugusius, vyresnius vaikus bei bendraamžius ir jų veiklą. Domisi aplinka – klausia „Kas čia?“ ir prašo parodyti. Traukia, ridena, deda daiktus ir stebi pasekmes, stengiasi pakartoti sėkmingą veiksmą. Kuria ir žaidžia siužetinius žaidimus su	

		rezultatus.		žaislais, kartoja juos kelis kartus, įtraukdami naujus veiksmus. Džiaugiasi pasiekimais - ploja, krykštauja išmokę naujų dalykų, ar įveikę kliūtį.
			4-6 metai 4-asis žingsnis 28 p. 5-asis žingsnis 28 p. 6-asis žingsnis 28 p.	Išreiškia norą mokytis, prašo mokytojo pagalbos, domisi, kaip ir kodėl vyksta įvairūs dalykai. Aktyviai stebi, išbando, eksperimentuoja ir tyrinėja aplinką mokydamasis iš artimiausios aplinkos, įsitraukia į bendras veiklas su kitais vaikais. Pasakoja apie savo veiklas ir tai, ką išmoko skirtingų užsiėmimų metu. Smalsiai klausinėja suaugusiųjų apie reiškinius, jų priežastį ir veikimo pasekmes. Iniciatyviai ir atkakliai siekia savo tikslo, numatydamas priemones ir medžiagas veiklai įgyvendinti. Veikdamas eksperimentuoja, susiduria su klaidomis, kelia klausimus ir problemas, lanksčiai ieško būdų rasti atsakymus, ar sprendimus. Svarsto galimas pasekmes, aptaria, kas gali nutikti pasirinkus vieną, ar kitą veiklą. Kurdami ir tyrinėdami – konstruoja, piešia, lipdo, pilsto, grupuoja daiktus - aktyviai įsitraukia į mokymosi procesą. Įvardija savo mokymosi tikslus ir planuoja, kaip juos pasiekti. Aktyviai klausinėja, norėdami patenkinti savo smalsumą. Numato, ką veiks toliau, kai įgis naujų žinių ar įgūdžių. Išreiškia norą išmokyti rašyti, skaityti, skaičiuoti, tyrinėti ir pažinti aplinką. Supranta, kokios informacijos jam reikia ir ieško jos įvairiuose šaltiniuose. Žaidžia įvairius žaidimus, klausosi skaitomų knygų, pats jas varto, domisi jų turiniu. Stebi ir mokosi iš kitų. Išbando įvairius veikimo būdus, kylančias idėjas, kol pasiekia tikslą. Paaiškina, kaip mokėsi ir kaip ketina mokytis toliau. Noriai dalinasi savo patirtimi.

V VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaiko ugdymosi pasiekimai – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymosi ypatumus ir daromą pažangą fiksavimas, kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas. Vaiko pažangos stebėjimas vykdomas vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu (Ikimokyklinio ugdymo programos gairių priedas), kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko ugdymosi pasiekimų sričių su esminėmis nuostatomis ir gebėjimais, kuriuos vaikas įgyja iki šešerių metų.

Vaiko pasiekimai fiksuojami, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko gebėjimus, jų ūgtį, nelyginant su kitų vaikų pasiekimais ir gebėjimais bei laikomasi vertinimo etikos reikalavimų. Vaiko pažanga individuali. Fiksuojant vaiko gebėjimus, akcentuojama tai, ką vaikas geba, gali ir žino. Mokytojai teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaiku pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai. Taip mokytojai numato ugdymo(si) tęstinumą ir sudaro sąlygas vaiko asmenybės sklaidai, randami priimtinausi ugdymo būdai, metodai ir formos. Tėvams (globėjams), švietimo pagalbos specialistams, mokytojams pateikiama vertinga informacija apie vaiką, dėl tolesnio jo sėkmingo ugdymo(si) ir paramos bei pagalbos poveikio vaiko pažangai.

Vaiko pasiekimus nuolat fiksuoja grupės mokytojas, įstaigoje dirbantys pagalbos mokiniui specialistai, meninio ugdymo pedagogai bei švietimo pagalbos specialistai (logopedai, specialusis pedagogas, judesio korekcijos specialistas, psichologas). Duomenys apie vaiko pasiekimus kaupiami „Vaiko pasiekimų aplanke“. Jame kaupiama: vaiko stebėjimų aprašymai su trumpais komentarais, nurodant ugdymosi pasiekimų sritį ir pasiekimų žingsnį, kurį yra pasiekęs vaikas, vaiko kalbos pavyzdžiai, vaiko kūrybiniai darbai, nuotraukos, švietimo pagalbos specialistų komentarai, tėvų pastebėjimai, kita aktuali informacija. „Vaiko pasiekimų aplankas“ yra vaiko augimo liudijimo rinkinys, surinktas ir sudėliotas taip, kad atskleistų, išryškintų vaiko daromą pažangą, gebėjimų augimą. Sukaupus aplanką „keliauja“ su vaiku (kai vaikas keliamas į kitą grupę). Vaikui pereinant į priešmokyklinę grupę, informacija perduodama šios grupės mokytojams, kurie tęsia vaiko pažangos stebėjimą ir fiksavimą, vadovaudamiesi priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa.

Vaikų pažangos analizė atliekama du kartus metuose (rudenį ir pavasarį), kuri padeda geriau pažinti kiekvieną vaiką ir numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, analizuojant, ką vaikas jau geba, ko ir kaip mokosi, kokia jo pažanga atskirose pasiekimų srityse, atskleidžiant potencialias jo galias ir švietimo pagalbos poreikį. Padeda kryptingai planuoti ir veiksmingai įgyvendinti lankstų bendrą vaikų grupės ugdymo(si) procesą, skatinantį kiekvieno vaiko ugdymosi pažangą. Vaikams, patiriantiems barjerus ugdymosi procese, gali būti taikomas tarpinis vertinimas, pagal poreikį rengiama individuali ugdymo programa.

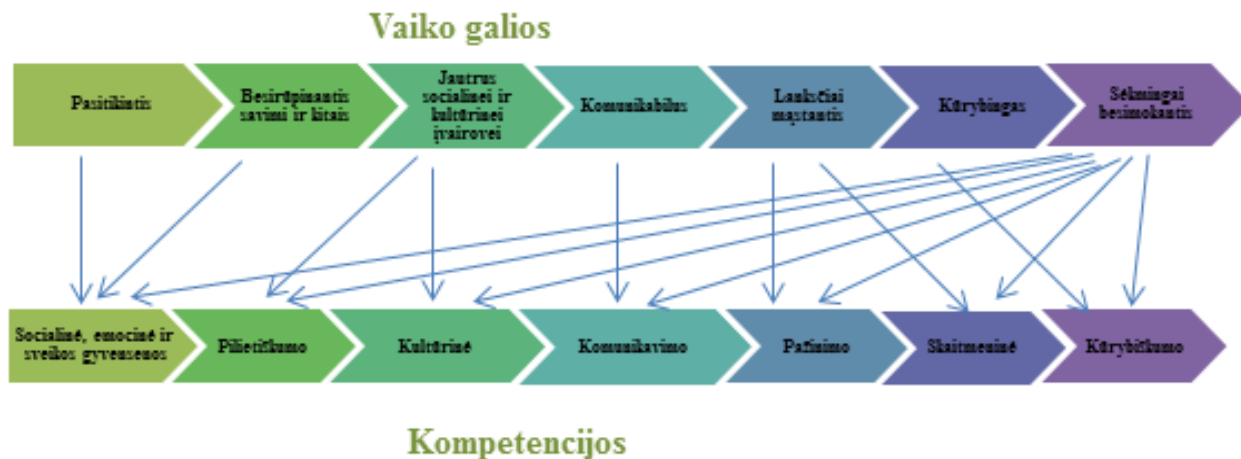
Ugdymosi pažangos analizė atliekama elektroniniu būdu, sistemoje „Mūsų darželis“. Apibendrinantys duomenys apie vaiko ugdymosi pažangą pateikiami lentelėse ir grafiškai. Naujai atvykusių ar retai ugdymo įstaigą lankančių vaikų gebėjimai fiksuojami per 30 kalendorinių dienų nuo įstaigos lankymo pradžios.

Tėvams (globėjams) informacija apie vaiko pasiekimus teikiama reguliariai, individualių pokalbių metu. Jiems pateikiama surinkta medžiaga, pagal poreikį prašoma papildomos informacijos. Jei išryškėja tam tikrų ugdymosi sunkumų, tėvai informuojami apie galimybę gauti švietimo pagalbos specialistų pagalbą.

Informacija apie vaiko pažangos ir pasiekimų duomenis neviešinama, garantuojama duomenų apsauga. Sukaupta informacija saugoma grupėje kol vaikas lanko ikimokyklinę įstaigą. Elektroniniu formatu sukaupti duomenys prieinami vaiko tėvams, mokytojams, švietimo pagalbos specialistams. Vaikui

išvykus iš įstaigos – skaitmeninėje laikmenoje įstaigos archyve. Vaiko pasiekimų vertinimo rezultatai naudojami kontekstų kūrimui, rengiant ugdymo planus, numatant tolesnes ugdymosi kryptis, ugdymo individualizavimo galimybes ir reikalingus pastolius.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų vaiko galių ir priešmokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė.

Ikimokyklinio (ankstyvojo) ir priešmokyklinio ugdymo programos sieja, kad:

- programų centre – VAIKAS, jis pripažįstamas aktyviu dalyviu;
- ugdymas yra visapusiškas ir integralus;
- žaidimas - pagrindinis metodas (natūralus ugdymo(si) būdas);
- ugdymas maksimaliai individualizuojamas;
- ypač svarbus vaidmuo – ugdymo(si) aplinka;
- skatinamas aktyvus šeimos dalyvavimas.

PRITARTA

Panevėžio miesto savivaldybės mero

2025-06-09 potvarkiu Nr. M-402